Kedd. 123. szám. Augustus 6-kán, 1861.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS: külső monostorutcza 152 szám alatt.

Megjelen e lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csötörtökön és Szombaton. Ára évnegyedre 3 ft o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért elöször 7 kr, másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. o.é. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdij. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL: Középutcza, STEIN J. könyvkereskedése.

Makfalva, augusztus 1-jén.

(D) Most midön rövid ideig alkotmányos szervezkedésünk tán nem sokára ujabb viharoknak lesz kitéve, midön a dolgok rendes folyama helyett könynyen megint egy provisorium vagy absolut katonauralom vár reánk, honfi kötelességévé válik mindenkinek, hogy ennek nyomását könnyiteni segitsen, a mennyiben azt a nélkül teheti, hogy alkotmányos hitével s törvényes felfogásával collisiokba a miatt nem jövend.

Erdélynek terhes nemzetiségi viszonyai miatt kiválólag kötelesség, hogy az alkotmányos igazgatás végső gyeplöszálait is, a mig teheti, ki ne adja kezéből. Erdély legyen szilárd, de tulzó ne, becsületes magyarnak nem szabad sem provisorium, sem ostromállapot alatt oly hivatalt vállalni, mely ös szent jogainak feladását föltételezze, de hogy egyuttal meg kell fontolnunk Erdélyben az absolutismus nem fog felszorulni eszközeiben, s ha nem kap magyart kap egyebet teljes bövségében.

Az a kérdés: akarja-e a magyar birodalmunkon kivül eső, de ügyeinkbe közvetlen beavatkozott osztrák kabinet szélsőségre vinni a feszültséget, át akarja-e ismét vinni a magánjogi ügyekre is azon germanisaló nyomást, melyet a közjogiakra oly határozottan gyakorolni akar.

Eddig elé a közigazgatás és a törvénykezés a nemzet kezén van, egyebet mindent az országgyülés egyczkedése alá, vagy az october 20-ki diploma parancsszava alá vetett az osztrák politika. Az a kérdés czélszerü-e, hogy ama két ágát a kormányzásnak a nemzet ös alkotmánya értelmében tartsa kezén.

Erdélyben ez a kettő annyira külön volt válva a többitől, hogy ezt a hazafi kezén tarthatná a nélkül, hogy lelkiismeretével collisioba jöjjen a még vissza nem küzdhetett közügyek irányában, ha t. i. az osztrák kormány nem kiván octroyrozni oly kötelességeket, a melyek ezen körbe nem tartoznak, s ha általában a közigazgatásba s törvénykezésbe ama kül nemzetiségi elem ismét bele nem vegyül.

Az adószedés nem tartozhatik a közigazgatás körébe mig az adót nem az ország határozza meg; ezelött is azt a pénztárnoki hivatalak, s annak kifolyásai kezelték, katonát az alkotmányos tisztviselö szintén nem állithat, mig a kiállitás módját s a kiállitandók számát nem az országgyülés határozza meg; országgyülés pedig, a mely ezek fölött határozhasson, jogilag nem lehet, ha a pesti el fog oszlattatni. Hogy lehessen tehát kikerülni az anomaliákat? az a kormány dolga, mely hatalmunk egy részét magához ragadta; mi csak annyit tehetünk, hogy belső kormányunk, s municipiumaink azon téren belöl vigyük a törvénykezést és közigazgatást, mely tért alkotmányunk értelmében még megtarthatunk, a másik tér ellen élö protestatio az, hogy mi abba nem avatkozunk, s hogy mi az iránti jogaink viszszanyerését végig követelni fogjuk, mig végre bizonynyal segit rajtunk az idö.

Természetes, hogy ha a már némileg összefoldozott gépezet fenn vagy alant bomlani kezd, az önkormányzat ez utolsó két fonal szálát is ki kell adni kezeinkböl. Ha a gubernium feloszlik, ha más szellemü és irányu kormányszéki tagok octroyroztatnak, kik a választásukra jogosult nemzet közvéleményeivel nem találkoznak, azonnal a megyék közigazgatási hivatalai lelépni kényszerülnek, s ha az alkotmányos multan alapult gubernium, mint felsö törvénykezési forum, többé nem leend; nem állhat fenn a királyi tábla sem, s nem a megyék derék és fiuszékei.

Ellenben ha ezek azon a téren, melyen még a bécsi kormányzás által alkotmányunk sértve nincs — mozoghatnak, ha közigazgatásunk bennsö, s törvénykezésünk egyéni ügyeinkben alaptörvényeink szerint mehet, s a külsö kormányzás nem kiván reánk tukmálandó közigazgatási vagy törvénykezési szabályokkal erőszakot tenni lelkiismeretünken, ugy hiszszük, hogy mindaddig a megyéknek s ottani törvényszékeknek, a királyi tábláknak, guberniumnak és kanczellariának szükséges helyt maradniok, hogy legalább azon gátok között, melyeket Schmerling miniszter ur logikája felállitott, ügyeink tovább folyhassanak, mig a nemzet elébb-utóbb azon gátokat szétszaggathatja, s jogát, melyhez semmi bécsi miniszternek szava nincs, magától a nemzet jogainak védésére hivatott magyar királytól visszaeszközölheti.

Kiadni mindent kezeinkböl nagyobb romlásunkra válhatik, mint kevésbbé scrupulosusoknak lennünk a kinos helyzet felfogásában s lehető felhasználásában.

A magyar közigazgatás s magyar törvénykezés mehet tovább, s ha e részben a Királyhágón túli rész elönyben van az országbirói értekezlet eredménye által, mi is elfogadhatjuk az átmeneti napokban a gubernium törvénykezési inditványait, melyek egészen hazánk törvényein alapulnak, s ha magukban nem törvények is, de törvényes alapu orgán utasitásai, melynek intézkedései máskor is érvényesek voltak azon esetben, ha az ország alap törvényeivel nem ellenkeznek. És midön nem tudjuk: ha napok-e vagy évek állanak elöttünk, mig az osztrák reactio ellen államjogi harczunkat sükerrel küzdhetnök ki, szükséges, hogy saját közigazgatásunk, s törvénykezésünk terét tartsuk meg, az egyének nyugalma, és vagyon- s személy-biztonsága érdekében.

Tehát nézetünk az, hogy senki elfogadott állását oda ne hagyja mig onnan el nem mozdittatik; ezen állásban pedig semmi olyant ne tegyen, melylyel a még per alatt levő alapjogainkat veszélyeztesse. A köztünk s Ausztria közt fennforgó kérdéseknek semmi összeütközése nincs azzal ha a derékszék az ös törvények, s hol az idök hézagot terem tettek, a kormányszéki vagy országbirói értekezlet alapján itéli el, hogy ez vagy amaz föld kit illet? vásár kiáltal felbontható? tartozás kiáltal fizetendö? és ha a királyi tábla és gubernium alkotmányos férfiakból áll mint felhivás vagy kötelező törvény lejárhatja a pört s bevégzi ös törvényünk szerint a bécsi miniszterek hire nélkül, s nekiek sem áll érdekökben, hogy a magán ügyek e szentélyébe ismét bekatlanozzanak. Továbbá semmi köze nincs az államkérdéseknek azzal, ha a szolgabiró a határpredálót bünteti, s a criminalitásért a főbb tisztek pört kezdenek; ez oly tér, hol a nemzet és osztrák kormány collisioba nem jönnek, ha jönni nem akarnak, s e téren folyhatnak tovább a dolgok még akkor is, ha tán a nemzet a bécsi reactioval szemben a tettlegességekre is fogna szállani, folyhat egész addig mig ujból visszaáll azon fordulat, melyet hasonló viszonyok után apáink éltek, midön a törvény utjára visszatért Ferencz császár igy kezdé szózatát a nemzethez: „Fájt atyai szivemnek stb."

A mit a hazafi nem tehet a reactio czéljaira nézve, azt töle ne is követelje ez; küldje az elvert katonáit, vigye a nemzet által el nem foglalhatott téren az erőszak uralmát; apránkint az idö kifejti, kinek volt igaza? de addig ugy hiszszük szükség, hogy a nemzet tartson annyit kezén alkotmányos és törvényes jogaiból, a mennyit becsülettel kezén tarthat. Terhes helyzet ez az illetökre nézve, de nem megoldhatlan.

Mert az bizonyos, hogy elöbb-utóbb a magyar jogos követeléseknek Ausztria kénytelen lesz engedni; de ha még évekig igy összezavarja közigazgatási s magánjogi viszonyainkat a mint tiz év alatt összebonyolitá, az egykori kibontakozás csak nehezebb lesz. Ezt gátolni nem lehet, s helyén kell mindenkinek állani addig a mig az erőszak oly kötelességek teljesitésére nem kényszeriti, melyek a nemzet törvényének s alkotmányának szellemével ellenkezésben állanak. Ettöl pedig az illetöket megkimélni s az ügyeket a teljes anarchiára, vagy a teljes erőszakra átvinni még a reactionak sem állhat többé érdekében, valamint nekünk nem.

A reactio dolga azonban ha akarja-e ismét azon utat követni, melyet még a meghóditott indusokkal sem követnek a civilisált nemzetek, ha akar-e ismét Isten tudja honnan összegyüjtött jövevényeket tenni itélö biráinkká oly törvények alkalmazásával, melyekből a magyar nemzet geniusához, tiz évi erőszakolás után sem ragadott egy mákszemnyi sem. Annyi bizonyos, hogy e téren egy magyar sem tesz többé neki szolgálatot.

Ennyit alkalomszerü észrevételeink gyanánt, de megjegyezve azt, hogy ez nem valami eldöntött programm és magatartásunk irányát mindig a Királyhágón túli testvéreink magatartásához kell és foguk alkalmazni, s azt beleilleszteni, attól sokban különböző viszonyaink közé; mert sorsunk Magyarországéval szorosan össze van fonva; egy ország vagyunk mi és ök, s tetteinkben szilárd égységnek kell lenni, mert ha el kellene vesznünk is, egyetértő nemzetnek dicsö lenne halála, azonban a magyar nemzet sokkal nagyobb hogysem elveszhetne bárminö hatalom erőszaka alatt, ha a magyar magyarral vállvetve megy sorsa elébe.

Az erdélyi kanczellár és a miniszterium.

E czim alatt a „P. Lloyd" következő tudósitást hoz Bécsből folyó hó 1-röl.

„Mi a nézete a jelen pillanatban irányadó köröknek Erdélyt illetöleg, tudjuk a kir. leiratból. Ezen nézetek kivitele már megkezdödött. A legközelebbröl tartott miniszteri tanácskozmányok egyikében az erdélyi kérdés tüzetesen tárgyaltatott, s a miniszterium német töredéke azon kivánatban egyesült, hogy Erdélyben az országgyülés lehető leghamarabb összehivassék. Báró Keményy Ferenczcnek az erdelyi udvari kanczelláriа ösz elnökének, ki a minisztertanácsban általánosan ugyancsak rendkivüli alkalmakkal, de ha erdélyi ügyek tárgyaltatnak, mindenkor részt veszen báró Keménynél a vitatkozásban kétszeresen nehéz állása volt. Irányában a német urak legkevésbbé szivélyesek, mert a mint tádva van, ő az erdélyi szervezési rendeletek magyar felfogásnak kedvező szentesitését rendkivüli eszélyessége által nyerte meg ő felségétől a nélkül, hogy erről a miniszteriumtanács elölegesen értesittetett volna. Emlékezhetünk, minő zajt ütöttek a német táborban azért, hogy az erdélyi udv. kanczelláriа merészkedett alkotmányos függetlenségét ily széles értelomben használni. Azonközben megkezdödött az erdélyi megyék rendezése, a mint látszott, némi lassusággal. Nyilván időt akarnak nyerni, hogy a magyar kérdés netaláni megoldását elöre menni engedjék, mely az erdélyinek eldöntését ha magában nem foglalja, de bizonyosan feltételezte volna. Ezen várakozás által az erdélyi udv. kanczelláriа helyzete némi semlegességi jelleget nyert. Német részröl természetesen nem kiméltek semmi fáradságot, hogy az erdélyi collegát ezen semlegességböl kitolják; azonban minden erőfeszitésnek eredmény nélkül kelle maradni, valameddig itt a magyar követelésekkel szemben veendő állással még a jelenlegi ideiglen-végleges modorban sem voltak tisztában. A legutóbbi kir. leirattal a miniszterium programmja, legalább egyelöre, megállittatott s ez által Erdély semlegessége tarthatlanná lett.

Az emlitett miniszteri értekezletben tehát, hosszas szóvita után határozattá lett, hogy az erdélyi udv. kanczelláriа terjeszsze elő javaslatait a vonatkozó kir. kézirat értelmében, az erdélyi országgyülés mielöbbi összehivását illetöleg. E határozat ingerült ellenkezést idézett elő. Báró Keményy ugyanis erélyes modorban kijelentette, hogy ö a magas minisztertanácstól sem bizalmas figyelmeztetéseket, sem utasitásokat el nem fogad, és hogy ö e tárgyban, legkegyelmesebb fejedelmének egyenes parancsa nélkül, a legkisebb intézkedést sem teend. Német részröl ezen felfogás ellen ellenvetéseket igyekeztek tenni, midön gr. Forgách szót emel, felfejté, hogy ö erdélyi tiszttársának nézetét teljesen osztja,; hogy az erdélyi és magyar udv. kanczelláriа ugyanazon egy helyzetben vannak; hogy ök a minisztertanács határozatai által kötelezetteknek el nem ismerhetik magukat, s csak királyuk, illetöleg nagyfejedelmük parancsait tekintik irányadó utasitásoknak, Forgách gr. ezen nyilatkozata az államjogi vitának véget vetett. A német urak megadták magukat s a tanácskozás más tárgyra ment át. Azolta azonban az erdélyi udv. kanczellár ö felségétől egy kéziratot kapott, melyben utasitva van egy erdélyi országgzülés megtartása iránti javaslatait elöterjeszteni.) Ezek tények. Mennyire haladtak az erdélyi udv. canczellaria munkálatai, nem tudom; mindazáltal ugy tetszik nekem, hogy azon hirek, melyek a lapokban b. Kemény nézeteit illetöleg keringenek, legalább is idöelöttiek. Közvetlen választásról a reichsrathba most már szó sem lehet. A Schmerlingminiszterium kénytelen látszólag a maga alapjához a febr. 26-i patenshez ragaszkodni, bárminö kellemetlen is ez reá nézve. Teheti, hogy egy erdélyi országgyülés egybehivását szorgalmazza; de kénytelen előbb ezen országgyülést felhivni a reichsratba leendő követküldésre, mielött közvetlen választásra gondolhatna. És mi bizonyára nem vagyunk jogositva, a Schmerlingminiszteriumról, mely alkotmányhozi hüségét oly kitünö modorban tanusitja, éppen Erdélylyel szemben tenni fel azon alkotmáay megszegését, melytől legalábbb az itteni előadás szerint, a románok és szászok üdvöket várják."

Külföldi lapok a magyar ügyről.

Az angol „Spectator" „ausztriai ultimatum" czimü czikkében ekkép nyilatkozik: Az országgyüléshez intézett hivatalos válasznak minden sorából kitünik, hogy a jó ausztriai kormány a mérséklettség mintájának tartja magát. Az szen-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

tesité mindazon 1848-ki törvényeket, melyek a nemeseket megalázzák, — vagy a korona hatalmának korlátozásait megtüntetik, — vagy mindenkit alávetnek a katona-kötelezettségnek, — vagy a szavazatjogot a tudatlanok kezébe helyzik, vagy bármi más olyat rendelnek, mi a végrehajtó hatalom erösbitésére van irányozva. Csupán ama törvények ellen tesz kifogást, melyek a kir. elöjogot korlátozzák, vagy azon rendszerét gátolják, miszerint egyik népfajt a másik ellen használja föl, valahányszor ezen egyszerü fogás a trónra nézve hasznosnak látszik. Magyarország továbbá teljesen megtartandja autonomiáját; mely még erösbittetni is fog. E szerint a szabad országgyülés, ezen ezer-éves parliamentnek teljes jogában álland megadóztatni a népet, az utak javitása végett, — vagy helyhatósági szabályzatokat adni ki, — vagy bármi olyat tenni, mi egy angol békebirósághak, vagy egy amerikai helyhatóságnak jogkörébe tartoznék. Miután ezen roppant engedményeket megadá, — az ausztriai kormány csupán feltétlen egységet kiván a diplomatiát, a had- s pénzügyet illetöleg. Magyarországnak a külföldön ausztriaiak által kellend képviseltetnie, ausztriai pénzügyérek által, ausztriai elvek szerint s ausztriai czélokra kellend megadóztatnia, s katonáit ausztriai tetszés szerint kellend az ausztriai fegyelem alá adnia, hogy ausztriai diplomatia által megkezdett, folytattatott s bevégzett háboruban használtassank föl. Ha ezen csekélységek megadatnak, az ausztriai kormány „tekintetbe veendi“ azon nemzeti óhajtást, miszerint azok számára, kik ellene fölléptek, bocsánat adassék, s kegyesen megengedendi a koronázást. Az országgyülésnek megbagyatik, hogy törvényeket készitsen elö ezen óhajtások létesitése végett. Soha valami képtelenebb s kevésbbé kielégitö nem ajánltatott engedmény alakjában, egy szabad népnek. Az még akkor is illusorius lenne, ha Csehország — ezen történelmi jogok nélküli tartomány számára ajánltatnék föl; de Magyarország, — egy oly különálló királyság irányában, mely csupán saját ezeréves alkotmányának sértetlenül hagyását kivánja, ezen ajánlat majdnem sértés.“

Fogarasvidéke, julius 24.

Amphora cepit esse,
cur urceus exit.
Horac — Pisokhozi levele.

Jelen tengésünket árnyalandó, az elhagyott szálat tovább füzöm, érdekes eseményeink elbeszélésében fökapitány Brán János pap de Lemény ö mlsga saját nyilatkozata szerint jónak látta több felöl megkéretve, föként többen a substituáltakból leköszönvén, a fökormányszék rendelte ideiglenes substitutiot, mint nagyon szükségeltet, valósággal választott hivatalnokokkal pótolni, a melyért hivatalnokok választása végett julius 18-kára bizottmányi gyülést hirdetett.

Meghivatván küldöttség által, román nyelveni megnyitás után J. György kérdést intéze, hogy miután nincs értesülve a kormányszék substitutiot felfüggesztö rendeletéröl, kéri a fökapitány urat, méltóztatnék a bizottmánynyal közleni az ebbeli irományokat. F. Elek kéri, hogy halaszsza el a választást, mig a 16—17 április s 13-dik májusi gy. jegyzökönyvekre határozott válasz nem jövend, maradva addig a kormányszék rendelte helyettesitéssel, a mire a fökapitány odanyilatkozott, hogy habár nem kapott e tárgyban még választ, de kénytelen már egyszer e vidéket szervezni s állási hatalmánál fogva választást rendel, s ha nem tetszik ö mlsgának, már mindegy, tessék protestálni, óvásaikat felküldi Kolozsvárra, Bécsbe, vagy ha tetszik az Istenhez is?!!!

Ezen szép alkotmányos nyilatkozatra a magyar elem (kik mint hallgatók akartak jelen lenni) semmi esetre nem akarva résztvenni egy oly bizottmány általi választásban, a mely törvénytelen s octroyált, visszavonult; nyilvánitván, hogy a választás tényе elleni óvását holnap be fogja nyujtani, további tárgyalásokba tényleges részt veendöleg.

A választás tényét keresztül viendö g. e. vicarius Chirillan Juone ur vevé által a vezérszerepet, a mire hosszas litánia után elösorolva Juone Puscarius (veniczei járás-fönök, jelenleg Bécsben udvari fogalmazó) nemzete iránt s föként a „Kolozsvári Közlöny“ 86. számában önmaga által fölemlitett „dús eredményekkel koszoruzott 14 évi szolgálatát“ kikiáltatott alkapitánynak, a mely eljárás ellen a zajban nem lehetvén tisztán kivenni az általános acclamatiot. J. Gy. tiltakozva szózatoló választást ohajta, a mire v. bizottmány neveztetve, a fökapitány által candidatioba tétetett J. Puscarius, Jakab György (1848-ban v. alispán) s Boér György (régebben több évi alkapitány).

68 jelen lévö bizottmányi tagból 61 román szavazott Puscariura. F. german pedig Jakab Györgyre; s igy a világos törvények ellenére a fökapitány ur sógora, legközelebbi rokona lett, alkapitányul választva 800 ft fizetéssel.

A magyar ellem eltávozta után Chirillán J. vicarius ur alkalmat vön heves kitörö szavakkal, bemutatni a „Korunk“ 3-dik juliusi számát, a mely állitólag Fogarasból iratott, mint hamis közlést, tervet, módot kér jövöre megbüntetni a hirlaplevelezöket. (Ez ellen olcsó szerül ajánltatik, mint biztos orvosi szer, a törvényszabta uton becsülettel s méltánylattal eljárni, akkor a sajtó nem ostorozandja reactionarius kezdeményezéseiket, a törvényes s igazságos eljárás nem fél a sajtótól, probatum est....) mivel nagyon fülö, nehogy a migs fökapitány ur elkeseredve még lemondjon diszes állomásáról? a mire, hogy közleményem még hübb lehessen, bocsánat ha az eredeti román szavakat igtatom:

„Jo pentru un calicu, un nyiseliu, si incinosiu de correspondent „Gazetti,“ nouvon lesá dereptsunileu rei publiciu si nationiu romanu,“ a mely hatalmas „szetreászke“-val fogadtatott.

Chirilla vicarius inditványára egy három tagu küldöttség neveztetett Bécsbe, Romaniu, Strimbiu s Codru személyében, e román vidék (?) tróniránti hü s meleg érzelmét tolmácslandó, ugy kérve, hogy a kormányszék nullificaló rendeletö daczára a 16—17 április és 15-dik májusi protocollumok végeményei erösittessenek meg; más szavakkal: fogarasi román fogalom szerint az állami suverain szövetkezzék egy municipiummal külön törvényt hozni, a mely eltérö legyen a többi hatósági törvényektöl sat. utiköltségül kirovás uján 600 frt utalványoztatott. Azon kitétel ellen, hogy a vidék s nem a román népelem nevében megyen a három tagu küldöttség, óvás jelentetett.

Ezekután a hivatalnoki választás acclamatio s nem t. szózatolás utján, a midön a fökapitány egy már kész jegyzékböl tevé a hármas kijelölést, a következö; megjegyezve, hogy pictus masculusnak volt minden candidatioba beszurva magyar, de az elöre betanitott tömeg rendezett vezetés alatt tudta: kit ohajt a fökapitány ur...

Kötelességemül ismerem kimutatni ezen választott hivatalnokok ismert multját, legalább 12 évvel visszamenve.

Pénztárnok: Fogarasianiu Giorgiu 500 frttal quondam börkészitö normal iskolát végezve, 844-ben falunagy, 850 unterbezirker s utoljára három falu jegyzöje.

Föjegyzö: Majeriu Grigorie, 600 frttal legtöbb capacitas, 848-ban classis preceptor Kolozsvárt a ref. kollegyomban, utoljára Veniczén adjunctus, alkalmazható egyén, mindhárom nyelvet némileg birva, de birtoktalan.

Aljegyzö: Juone Germanius, Codru Nobil Dregusanulu alvinczi katona-iskolában tanult, de sokat utazva, sok nyelven beszél, kivéve a magyart s latint, ez utolsóbol még ért némileg, de a magyarból egy hangot sem, jogot nem hallgatott, a vidékünkben van birtoka; legutoljára Nagy-Sinken adjunctus.

Föügyész: Juone Romaniu 500 frttal, homályos hirü multtal, Gericht-adjunctus késöbb, utoljára közjegyzö, se osztrák, se magyar törvényböl nincs stalluma s mégis föügyész?

Assessorok 400 frttal, Niculai Sustaiu brassói, ismeretlen multu; Blezsau G. F. falusi notarius, ismeretlen; Murcsaniu Candit, ismeretlen; Denilleu Gábor vojlai születésü s birtoku, Szászvárost a Kreiszgerichtnél irnok volt; Rusziu Juonne brassói születésü, Veniczén irnok volt, nöje után pár hó óta birtokos; Neugeborn Germán Szebenböl, N.-Sinken actuar volt, birtoktalan; Popovicsiu Spiridonu, brassói f. falusi jegyzö, ismeretlen; Niculai Bárbiu, senki se ismeri.

Arva-birák: Náviu Récsei 848/9 ben lett hadnagy, azóta járás h. cancellista, normált végzett; Sámoille Poppiu, normált Récsén végezve, vidéki adóirnok volt.

Archivarius 350 frttal: Czippiu volt strázsamester, azután dijnok, ezen állomásra (ha a magyar szöveget is értené) alkalmas, vidéki.

Igtató 350 frttal: Carolus Sinkovitsiu, községi jegyzö, alkalmas ezen állomásra.

Szolgabiró 350 frttal: Gremoiu, nyugalmazott hadnagy 26 évi szolgálat után; mint substituált eddig szolgált, de helyébe választatott Botezaniu Josziu volt canczellista.

Passerariu Petru, volt határöri hadnagy; Mohaniu Giorgiu, volt határöri tizedes, késöbb cancellista, birtoktalan; Juone Gegöiu de Csik Taplocza natus Szent-Lörincz C. Marosiensis, tehetös földbirtokos; Puscariu Samoilleu, jogot tanuló, P. János választott alkapitány testvére, fökapitány ur sógora birtoktalan; Juone Szötsiu, actuarius volt Szentgyögyön, minden tekintetben értelmiség, ügyvéd s többet is megérdemelt volna.

Szolgabirói segédek 300 frttal: Csepesiu, minden ismert érdeme ezen invalidusnak, hogy föügyész Romaniu apósa. Giorgiu Popa Rádiu, volt irnok; Juone Detsiu, nyugalmazott hadnagy, ismeretlen; Radesiu, volt irnok; Avisalom Negriu, határöri strázsamester; Petru Gavrilla, határöri strázsamester. Vidéki physicus: 500 frttal Dr. Bruszt Lajos, sebész: 300 frtal Dr. Hayt Ferencz; mérnök: 500 forinttal Ilek Emánuel; erdösz 300 frttal: Wueskics József.

Ezen diszes névsorból a volt cs. k. hivatalnokok, mint kik most is tétlenül huzzák a fizetést, a formulázott román esküt egy se tette le, de azért meghagyatott a hivatalt átvenni s folytatni, minden utasitás nélkül, a mit a gyakorlatlanságokat beismerök több rendben kértek.

Juone Gegöiu föllhivatván, hogy bár ö, mint nem cs. k. hivatalnok tegyen hitet le, erélyesen tiltakozott, hogy mindaddig, mig az érdemes collegatus jogosan viheti a hivatalt eskü nélkül, ö készebb lemondani, mint egyedül hitet tenni; a miböl heves vita után J. G. akkori nyilatkozata szerint visszalépett, de mégis activitásban láttatik lenni. Az egészböl három assessor s az archivar hitet letévén románul, Schirikovitsiunak megengedtetett vagy magyarul, vagy latinul esküdni a tisztség elött.

Tiszteletbeli aljegyzök: Trombitás J. (maros-vásárhelyi román esperes még tanuló fia). Leményi P. Brán, tanuló, (fökapitány fia). Alutaiu Giorgiu, tanuló. Benedek Gyula, jogász, ezek három elsöje hitet is tett le.

Assessornak meglévén választva három magyar, azok töstént, mihelyt tudomásul vették, leköszöntek, helyettesitettek Onicz S. értelmiség s Ratiu ismeretlen.

S mindezek után a 18-diki gyülés eloszlott, késöbb fökapitányi ebéd, a hol hiva se lévén (csak késöre hajdu által figyelmeztetvén, hogy ebéd lesz) egy magyar sem vett részt. Nem felesleges megemlíteni, hogy a fökapitány saját majoritása által octroyalt fizetése 3000 frt, asztalpénz 1000 frt, szálláspénz 600 — összesen 4,600 ft o. é. mégis falunkénti kirovás által gyüjtetett be a legnyilvánosabban a szolgabirók által a sok csibe, pipe, több tojás ezen alkotmányos ebédre. Ezen begyüjtést, mint való tényt több panaszló romántól lehetett hallani. (Vége következik.) K.

Felsö-Fehérvármegye bizottmányi gyülését a belkerületben Hidvégen s Elöpatakán tartá julius 18-án és 19-én föispán mltgos Láday Ágoston ur elnöklete alatt.

Hidvégen julius 18-án a gr. Nemes udvarban a lombos árnyu sétány közepén rögtönöztetett egy emelvény, a hol a föispán körül Háromszék, s Udvarhelyszék tisztelt fökirálybirái, számtalan háromszéki- udvarhelyszéki tekintély, brassói román s germán értelmiség, ugy egy diszes hölgy koszoru, nemzeti öltönyeikben egy lelkesült amazoni füzért képezve; a komoly férfias arczok közepette egészitek ki ezen szép számu, de csendesen egyetértö szellemben folyt gyülést.

Föbiró gr. Haller Ferencz több tagu bizottmányt nevezve ki, a föispán szokott meghivásául lelkes „éljen“ s „szetreászke“ közt, egy alaposon fogalmazott korszerü magyar s román nyelven elmondott beszéddel elnöki székét elfoglalva, többi közt igyekeze megértetni a számoson egybesereglett földnéppel, hogy a magyar elemnek tiszta, öszinte s önzetlen szándéka az 1848-ban megosztott jogokba, a román s germán elemeket részeltetni, csak bizzanak bennök. Azon kitételét, hogy a jobbágyságot a felség a nemességgel kezetfogva törlé el örökre... Gróf Kálnoki Pál lelkes szavaival oda ohajtá módositani, hogy maga a nemesség hozá önkéntesen czen áldozatot az országgyülésén, mivel az 184⁷/₈-beli regia propositiokban nem volt beigtatva, s igy e tekintetben a felségé csak a szentesitès; a mit a föispán ur is elfogadva, még bövebben kifejté e tárgyat mindkét nyelven, (ezen most a reactio által nagyon elcsépelt bujtogató anyagot) hogy a nemességben nincs miért ellenséget tekinteni stb. Ezekután olvastattak a föjegyzö által több rendbeli kormányrendeletek, átiratok, a melyeket most bár röviden közölni e lapok hasábai nem engedhe, érdekesebb a többi közt a megyei pandurok számára szükségelt fegyverek károly-fejérvárróli átvétele, s azoknak üres megyei pénztárunkból készpénzzel megfizetésére felhivó fökormányszéki rendelet, a mielöbbi átvételre bizottmányba neveztettek Béldi Albert alispán, s Horváth Ignácz bizottmányi tag; az árrok iránti közleményre a mindig lelkes b. R. Nándor hazafiui fájdalmát fejezé ki sülyedett állapotunk felett, hogy a saját pénzünken gyártott nemzeti tulajdont, most, a közbátorság, rend s polgárok védelméért felállitott pandurok számára maga a polgár, a nyerészkedö államtól keserves pénzzel kénytelen ujból sajátját megvásárolni... mint nagyon szükségeltek, kifizettetni rendeltettek; a m. bizottmány azonban crélyes nyilatkozatban tolmácsolandja ebbeli fájdalmát a fökormányszékhezi feliratban.

A m. árvai-alap kipuhatolásául fölkéretett minden becsületes honfi bármit tud, vagy fizetett a 12 évi rendszer alatt a fináncz procuraturának vagy még tartozik, 14 nap alatt a megyei tisztséggel közölni, mivel a 1848 elötti levéltár maradványait, a mit a vandalismus a mártonfalvi praetoriumban felállitott nöi fogda, ugy a medgyesi klastomi nyirkos szállás megkimélt az enyészettöl, oly gyorsan nem rendezhetni, ezen alapból 1848-ban a pesti Ludovicumnak volt felajánlva, a mi iránt az országgyülés feliratban megtalálandó.

A fökormányszéknek egy rendeletére, a hol a consulatusokkali megyei levelezésre nézve egy német szövegü forditmány melléklendö, kimondatott nyilatkozatképpen, hogy tartassék translator, a mely által a nemzetiségi igény nincs csorbitva. A borongos s esös idö gátolván a szabad léget tovább gyülésileg élvezhetni, föként a falombokról hatalmas, de az egyetértö gyülést megáldólag lehulló csöppekben megbotránkozva Tuhutum elpuhult maradéki, a föispáni fölhivásra a nagy terem rögtönöztetett ált gyüléssé, a hol folytatásul olvastatott több fökormányszéki rendelet, mint közlöje több udvari canczellária utján leküldött rendeletnek, a melyek a többség nyilatkozata alapján részint tudomásul vétettek, részint ad acta s némelyre felirat: hogy jövöre kiméltessék meg a megye egyeteme, ily alkotmány ellenes r. közlésétöl stb. stb.

Föjegyzö S. J. inditványa alapján bizalomszavazat küldendö e megye részéröl nagy honfi Deák Ferenczhez, egyhangulag elfogadtatott; a mire tiszteletbeli föjegyzö K. K. a gyülés beléegyezésével felolvasá a már általa fogalmazott iratot, mely igy hangzik:

Mélyen tisztelt nagy hazafi!

Korlátolt emberi fogalmunk s hitünk szerint az állam s közügy körül tett, önzésnélküli tiszta honfiui szolgálatokat s érdemeket e földön nem jutalmazhatni magasztosabban, mintha a föltétlen szilárd bizalom s irányelveit, tetteit méltányló elösmerés által hallhatatlanná tevöleg, egy hervadhatlan emlékkoszorut nyujt a nemzeti hála.

Egy ily hálából füzött emlékkoszorunak egyes szálait, mint tiszta bizalmi érzetünk tolmácsait ohajtanók a „nagy hazafi“ nevet kiérdemelt halantékok körül, a nemzet által füzendö hálajelvénybe megyénk részéröl is hármat feltüzetni.

Jelképezvén egyik szerény szálunk a páratlan igazság imádatát, mint jellemszilárdságot.

A mellette lévö a tántorithatatlan bölcs honszeretet erényét.

S végül a közbizalom által hazaszerte nyilvánult s elfogadott jók legjobbikának mindenbe igénytelen s szerény honpolgári vezért.

Igen t. nagy hazafi e három szál magasztos értelme jelzi a legméltányosban, hogy mi Felsö-Fejérmegye összes közönségének képviselö bizottmánya, habár a sors a nyomasztó körülmények miatt még nem érhetök el azon rég várt boldogságot, hogy a magyar koronának tényleges kiegészitöi lehessünk, s a tettleges uniót élvezhetve résztvehessünk közvetlenül böles vezérlete alatti országos gyüléseinkben. Ön iránt t. n. hazafi, a legnagyobb feltétlen emberi bizalommal vagyunk, s a május 13-án tett hazai alaptörvényeken önzetlen, s törhetlen jellemmel a nagy világ által méltánylattal fogadott inditványát eddig is, mig — a valaha eljövendö tettleges egyesülés létesülne, részünkröl is befolyhatni — jegyzökönyvileg magunkévá teszszük; kérve az egek urát, mielöbb elövarázslandó azon rég ohajtott, de ármány miatt sok ártatlan honfivérrel már megszentelt nemzeti nagy ünnepet, melyen Önnek t. nagy honfi tökéletes vezérlete alá juthassunk, mert már sokszor kipróbált, s 30 évi politikai küzdelmei után, Ön! fénysugára s reményhorgonya volt a magyar föld népeinek a viharos fergetegek szétüzésében, jelenben pedig az általános bizalom által jelölt vezére a derü korányán.... Ezen legnagyobb bizalmi babért sokáig élvezhetni kivezetendö népeit, mint világitó fényoszlop, ezen szerencsétlen korszakból egy jobb, biztosabb s virányosobb révpartra elérni, s ezekután Ön elégülten nyugodni a kiérdemelt hervadhatatlan honfiui babérokon, ohajtja az összes megye közönség nevében a felsö fejérmegyei választott bizottmány. Hidvégen julius 18-án, 1861-ben tartatott gyüléséböl jegyzette: K. K.

tiszt. föjegyzö.

(Vége következik.)

Háromszék, jul. 23. Méltoztassék tisztelt szerkesztö ur! rosz neven nem venni, hogy én most ez idö szerint, midön országos ügyek, melyeknek évszázadokra ható értékessége feszülten tartják a közfigyelmet, csak aprólékos köz-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

leményekkel lépek fel. Hiszen gyakran kicsinységeknek látszó tárgyak is, mint a melyek eredményekben a közjóra üdvös vagy káros befolyással lehetnek, figyelmet érdemelnek.

Egy ily szinü tárgyat s tárgyalást vagyok bátor elsőben is sepsi egyházszékünk julius 18 án tartott részleti zsinata üléséből felhozva, közvélemény birószéke elébe terjeszteni. Miután főjegyző atyánkfia, az éppen keblünkben Sepsi-Szent-György egyházunkban tartott közzsinat üléseiben tárgyalt érdekesebb ügyekről tudósitását megtette: közzsinati gazdáink számolati kimutatása hozatott szönyegre. Megjegyzendő, mikép a közzsinati asztaltartásra szükségesnek vélt összeg, a kebli egyházak és egyháziakra népesség és jövedelemarányban felvetett illetékekből már begyült vala. De ezen pénztárunk mintegy varázsilag, naponként szaporodott. Igen, mert kormányzó nmélt. gr. Mikó Imre ő excellentiája 100, m. özvegy Daczó Gergelynő, Pálfi Anna urasszony 50 frtot, m. Székely Gergely királybiró és tanodai főgondnok ur 40 veder bort, m. Béldi István egyházvidéki gondnok ur 15 veder bort, m. Lázár Mib. Rikán belöli egyházközönségi főgondnok ur 40 frtot és 15 veder bort, tek. Bora Sándor egyházi gondnok ur 20 frtot, s többen öt-öt o. é. frtot kegyeskedtek a közzsinati asztaltartásra adományozni. Innen magyarázható, hogy a kiadásokat a bevételekből levonva, 300 o. é. forintnál több pénztári maradék mutatkozék. Mire forditsuk ezen Isten adta maradék összeget? feloszszuk, vagy más czélra használjuk? tárgyalásul tüzetett ki. Osszuk fel — véleményezék némely atyafiak — az egyházak és egyháziak közt, a fizetési illetékek aránya szerint. Mert az egyházak nincsenek képviselve közgyülésünkben, s ha mi beleegyezésök nélkül, bárminő más czélra forditandnók, jogsérelmök lehetne. Mások ellenben ugy nyilatkozának: forditsuk azon összeget $^1/_3$-ad részben egyházvidéki könyvtárunk gyarapitására, $^1/_3$-ad részben pedig a mostan Rikán belöli egyházközönségünk keblében életbe-léptetett egyházi özvegy, árvagyámintézet segélyezésére. Mert nem lehet feltenni, hogy egyházaink s a kegyadományzók is ily közhasznu s emberbaráti czélok elömozditását ne méltányolnák, s ily üdvös s önzéstelen sáfárkodásunkba bele ne egyeznének; annyival is inkább, minthogy azon reménytelenül maradt felesleg csupán kegyajándékok gyümölcse, eredménye. Ide járul, — mondának — az is, hogy egyházszéki gondnokaink, kik nemesszivüen ajándékoztak, meg sem hivatva e rendkivüli közgyülésre, nincsenek jelen. Kebli egyházi testületünk rendesen 77 számra rugó személyzetéből is, az esperesi meghivó körlevél nem járván el mindenütt, csupán 17 egyén van jelen. Végül, azon maradék összeg, titkos szavazás utján az egyházak és egyháziak közt befizetett illetékeik aránya szerint felosztatni határoztatott. B. A. és Cs. G. óvást tettek, hivatkozva egy népesebb közgyülésre. Reméljük, hogy ezen netalán elhirtelenkedve hozott határozat jövő gyülésünkön más fordulatot vesend.

Továbbá: legyen szabad a „K. Közlöny“ 88. szám alatt olvasható „a sepsi-szent-györgyi tanoda“ czimü hirlapi czikkre, melyben azon tanoda létrehozása és felvirágzására kitünöleg befolyt egyéniségek vannak kiemelve, egy-két őszinte észrevételt tennem.

Nem lehet feltennünk, hogy bárki is találkoznék, a ki azon felemlitett honunk országos nagy fiainak s több köztiszteletben álló egyéneknek e tanintézetünk pártolásában hálásan méltánylandó részvétét kétség alá akarná hozni: de mégis igen szükkebltek s részrehajlók lennénk, ha a még több más nagyszerü alapitványozók vagy másképen is szellemileg közreműködők hasznos befolyását — mint közlő tette — el nem ismernök. A jegyzőkönyvek a tények kronikái. Ezek a tényezők neveit s emlékeit hiven átadandják az utókornak. „Scripta manent, verba volant.“ Azonban még a pályatér fele utját sem haladtuk meg. Ne állitsuk tehát — mint Sz. Pál mondja, — hogy a czélt elértük volna, hanem igyekezzünk azokra, melyek még elöl vannak...“ Azt is irja közlő: „csak egyesek áldozatkészsége és filléreiből kellett hogy előteremjen az iskola.“ Holott az alapitványi kimutatásból tisztán kivilaglik, hogy a községek 40,000 pfrtnál és igy az alaptőke felerészénél többet adományoztak. Legyünk méltányosak. Ha csak félig mondjuk ki az igazat, ártunk az ügynek. Csak sajnálni lehet azt is, hogy közlő álnév alá rejtőzve, a sepsi-sztgyörgyi főbirót oly tapintatlan kiméletlenséggel hozza fel. Ha az akkori körülményeket s nehézségeket, melyekkel küzdenie kellett, felveszszük: át kell látnunk, hogy a városi főbiró ur sokkal többet tett az iskolaügy elömozditására, mint a hogy talán közlő véli. Mert tudva van, hogy S.-Sztgyörgy városa a költséges városház épittetése miatt, azon időben, midőn a tanoda alapitása eszméje felvillant, adósságba el volt merülve. Tudjuk azt is, hogy az absolut kormány argusi szemekkel szokott vala örködni a községek pénztárai s kiadásai felett, hogy az aequivalentek s kényszeritett államkölcsönökre annál jobban kiteljék. S mind a mellett is a főbiró ur még ezelőtt évekkel szerencsésen kivitte, miszerint a nemes város által a tanoda pénzalapja emelésére ajánlott 24,000 pfrt alapitványt a nagymlgu cs. k. helytartóság érvényesnek elismerte; midőn a többi községek által ajánlott alapitványok érvényesitése, a mélt. egyházi főtanács többszöri felfolyamodása daczára is, csak most, az alkotmányos kormány alatt, adatott meg a szükséges engedély. Egy remittens községi biró könnyen tehette volna azon időben, hogy az egész ajánlatot érvénytelenittesse. Csak ennyit valék bátor e tárgyról az igazság érdekében, bona fide, megjegyezni.

Az időjáráson végzem közleményemet. A feltetszett kanikulát az elemek dúlásai jellemzik. Junius utolsó hetében Al- és Fel-Doboly, S.-Szentkirály és Oltszem határain pusztitással ment át a jégzivatar. Julius első fele esőtlen égető höséggel járt le. Most már öt nap óta tart, olykori kevés szünettel, a még julius 18-kán felhőszakadással kezdődött iszonyu esőzés. Feketeügy, Kovászna és Olt dús áldást igért völgyeit már négy naptól fogva szörnyü vizár boritja. Aratásra piruló mezeink várják az idő felderülését; de várják azt számos családatyák is, kiknek nemcsak hámbára, de már erszénye is ki van türülve. Naponként ujabb villámterhes felhők vonulnak most dél majd nyugotról látkörünk fölébe. Két nap alatt környékünkben négy helységben látánk villámgyujtotta épületeket ellángolni. Időjárásunk jelképe korunknak. Egyik tulságból másikba ugrik át természeti mint politikai világunk is.

De nemcsak az ég tüzes nyelvei, hanem az emberi gonosz kezek is háborították mostanság éji s nappali csendünket. Julius 17-dik éjelén S.-Szentivány ban vala nagy tüzvész. Azelőtt öt nappal Nagy-Borosnyón 18 épület hamvada el; melyek közül csakis 3 volt az „erdélyi kölcsönös tüzkármentő-társulat“-nál biztositva. A társulat igazgatósága a feljelentés után legottan őszintén intézkedett is a tüzkár felvétetése, becsültetése iránt. Minthogy ezen utolsó tüzvész nagy szárazság idején délutáni 3 órakor, mikor a nép mezei munkáján volt, történt: van a szerencsétlenültek közt oly családatya is, kinek a szó teljes értelmében minden épülete, gazdasági eszköze s házibutora a lángok martaléka lett; s a ki, midőn a mezőről hazaszaladt, nem talált egyebet, hanem csak sérülve menekült s a lángoló üszköktől távozva ájuldozó kiskoru gyermekeit. Mily megható, mily érzékenyitő látvány! A leveretett édes atyát és anyát jajgatva környezik az ártatlan gyermekek. Nincs egy falat kenyerök, egy felvevő rongyuk, mig a könyörület nem nyujtand. Nincs hajlékuk hova lehajthatni fejöket. Jelenök elcsüggedésig siralmas, jövőjük aggasztó. Mennyivel könnyebben hordozhatják az ily sorscsapást az oly családatyák, kik legalább ősi tüzhelyöket, hajlékukat s mindennapi kenyeröket e pusztitó elem dúlása ellen, a szenvedő emberiség enyhitésére felállitott emberbaráti jótékony intézetünkben biztositották, és igy nem kényszerülvék a csapás esetében mindjárt koldusbotot venni kezökbe, hanem jogszerüen kártéritést követelhetnek.

Élet- s vagyonbiztositás! jöjön el hozzánk is a te országod.

Értesités.

Az erdélyi evang. reformatusok egyházi főtanácsa, folyó évi julius 28-kán s az azt követő napokon Kolozsvárt népes nagy gyülést tartván, több fontos tárgy mellett, az általa tanodai terv készitésére kinevezett bizottságnak nyomtatásban is megjelent szervezeti javaslatát is, a köz szent zsinat és a főtanodák arra tett megjegyzéseivel kapcsolatban tanácskozás alá vette. Az ország különböző részeiből összesereglett egyházi és világi nagy számu tagok, a szervezeti javaslatot csekély módositással megállitván, annak hova-hamarábbi teljes, s nagy részben már a jövő szeptemberben életbeléptetését, a tanodai előljáróságoknak kötelességökké tette. E szerint minden főtanodánál (hol olvasni nem tudók is felvétetnek) lesz 4 elemi osztály, ezen felül 6 közép tanodai (gymnasialis), 3 bölcsészeti, 2 jogi és egy vagy két helyen 2 hittani osztály. A mult iskolai évben 6-ik osztályt végzettek lesznek az első bölcsészeti, a 7-dik osztályt végzettek a 2-dik bölcsészeti osztály hallgatói, a 8-dik osztályt most végzettek, és igy az érettségi vizsgálatot csak az idén letették, ha rendesen akarnak végezni, a 3 dik bölcsészeti osztályba fognak lépni. A hittani előkészitő osztály első évét végzettek, lesznek első évi rendes jogászok; az előkészitő osztály 2-ik évét már végzettek pedig, a hittani szakba vétetnek fel.

A bölcsészeti három és a jogtani első osztály a legközelebbi iskolai év kezdetén, már szeptemberben, minden főtanodánál (u. m. N.-Enyeden, Kolozsvárt, M.-Vásárhelyen és Székely-Udvarhelyen) életbe fog lépni.

Ezenfelül azon számos ifjak érdekében, kik a közelebbi 12 év alatt végezve, jogot vagy legalább a honit nem nem hallgathatták, megrendelte egyházi főtanácsunk, a fenemlitett főtanodáknál — hol csak lehet — egy-egy éves rendkivüli jogi tanfolyam kinyitását. Hogy igy az irt ifjaknak is legalább mint rendkivüli joghallgatóknak, mód nyujtassék, a honi törvényekben némi jártasságot szerezni. Ezen egy éves rendkivüli tanfolyamban, — hogy a tervezett 2 éves rendes folyamba is beiktatható legyen, — tanitatni fognak az észjog, — közönséges államisme, a honi köz- és magánjog és a perrendtartás.

Mindez szükségesnek tartatott, addig is mig az egyes tanodák a magok hirdetményeiket kiadnák az érdeklett szülök- és ifjaknak hirül adatni. Kelt Kolozsvárt, jul. 31. 1861,

Olasz Károly,
egyház főtanácsi titkár.

KÜLÖNFÉLÉK.

— „Sürgöny“-nek távirják Bécsből aug. 2-ról, hogy a miniszteriumi tanács a m. udv. kanczellária közbenjárása folytán, Nógrádmegye főispánjának megkeresésére elhatározta az adóexecutionak azon megyébeni felfüggesztését a mezei munka bevégeztéig.

— Egyébiránt több pesti és bécsi lap emliti, miszerint az adóexecutio kérdése már nem egyszer volt szönyegen a m. udv. kanczellária és a miniszterium tanácskozmányaiban. A tanácskozás eredménye oda ment volna ki, hogy intézzen a m. udv. kanczellária oly tartalmu nyilatkozványt a főispánokhoz, miszerint ezek hivataluk tekintélyénél fogva eszközöljék ki, hogy a megyék önként fizessék be az adóhátrálékot s igy kikerülhetik az executiot. (Ennyit alkalmasint tudhattunk miniszteri tanácskozmány nélkül is).

— Hallomás szerint a m. udv. kanczellári az osztrák pénzállapotot illetőleg néhány m. országgyülési taggal egyezkedést szándékozván megkisérleni, e végre néhány kanczelláriai tag Pestre utazott.

Hirlik, hogy az ország primása a legközelebbi napokban Bécsbe menend s hogy gr. Barkóczit is táviratilag oda hivták.

— Varasdmegye határozottan helyeselte követeinek a horvát országgyülésbőli kilépését s Horvát Péter, Vikovics, Barabás László és Makovecz Sándor személyeiben olyanokat választott ujból, a kik előbb is követek voltak s a jul. 12-ki ülésből eltávoztak.

— A német lapok sokat foglalkoznak mostanában István főherczeggel a volt nádorral. A „D. Allg. Ztg“ szerint cseh országi helytartónak volna kijelölve. A gráczi „Volkstimme“-nek pedig azt távirják Bécsből, hogy nevezett főherczeg ő fensége végre rá engedte magát vétetni az ő felsége által ajánlott nádori méltóság elfogadására.

— Biztos hirként közlik a lapok, hogy dr. Hein a bécsi képviselőház elnökségéről lemondott s utóda dr. Hasner az eddigi alelnök volna.

— A budapesti betüszedők csakugyan felmondottak a nyomdatulajdonosoknak, hogy a munkát 14 nap mulva elhagyják, ha az ezer betü után követelt 18 kr dijt meg nem kapják. Ennek következtében több nyomdatulajdonos felhivást közöl a lapokban, melyszerint alkalmazást kereső betüszedőknek ezer betüért 14 kr szabályzott dijon kivül, az utiköltségek megtéritését is igérik.

— A „P. Lloyd“ bécsi levelezője szerint az uj m. kanczellár egy magas állásu politikai ellenesével az adóbehajtás megszüntetése végett folytatott élénk vitatkozás közben, e szavakra fakadt: „Én mindig a császár szolgája voltam, az igaz, s azt meg kell nekem adni, hogy mindig hünek és megbizhatónak tanusitottam magamat; de a mellett nem feledtem el és nem fogom elfeledni soha, hogy van hazám is, melyet szeretni s védeni tartozom.

— Prágában jul. 30-kán zsidó-cravall volt. Egy vendéglős szolgáját egy zsidónőhöz intézett gúnyos szavaiért az e felett támadt szóbeli csetepaté között összesereglett zsidóság jól megütlegezte, ugy, hogy a szolgát orvosi ápolás alá kellett adni. Azonban villámsebességgel terjedt a hir, hogy a zsidók a szolgát agyonütötték, mint szokás szerint nagyitva csakhamar úgy adták elő, hogy keresztény üttetett agyon. Erre a nép összecsoportozott, bejárták az utczákat s bedobták a zsidok ablakait. A rendőrség teljes erejéből működött, de nem nagy sikerrel, az éj közeledtével a zavar nőttön nőtt. Egy osztály vadász is kiállott, de cz sem igen sokra mehetett, ugy hogy csak az éjfél felé bekövetkezett eső oszlatta el a népcsoportokat.

POLITIKAI HIREK.

A brüsseli „Le National“ parisi levelezője (Ch. H.) julius 25-dikéről irja: „Minden tekintet Magyarország felé fordul. Ausztria nyilatkozatával szemben Magyarországnak nem marad egyéb fen a tiltakozáson kivül; erre nézve előtte két ut van: ellenállás fegyveres kézzel, avagy passiv ellenállás. Mindenesetre csak a szétbomlásnak (decomposition) nézhetünk elébe. Egyébiránt az osztrák kormány eljárása megmagyarázható. Világos, hogy az ő szempontjából a birodalom csak az egység, a centralisato feltételének alapján állhat fen. A kormány Magyarországnak külön országgyülést engedett, de egyszersmind kivánta, hogy a nemzet követet küldjön a birodalmi tanácsba, a Reichsratba. A magyarok ezt előre megtagadták, s összegyültek országgyülésükre, mely alsó és felsőházból áll; a császárhoz feliratot intéztek, mely különbözik attól, melyet Deák ur, az ők kanczellárjok (?!?) inditványozott. Ezen feliratban a magyarok 1848-diki alkotmányuk visszaállitását kivánták, melyet Ausztria császára soha se ismert el. De a magyarok erősitik, hogy a sz. István koronája nem illeti a mostani császárt. Ferdinánd, az elismert király, 1848-ban le akart mondani, de lemondása nem fogadtatott el, s ámbár visszavonultságban él és nem gondolnak arra, hogy előállitsák a magyarok bizonygatják, hogy ő a király, csak hogy megakadályozzák Ferencz Józsefet azzá lenni. Deák ur, az általa inditványozott és a ház által módositott s igy felterjesztett feliratot visszautasitása után beadta lemondását. A császár nem fogadta el a feliratot, mely visszaküldetett az országgyüléshez; ez, bámulatos engedékenységi szellemtől áthatva, a czimzés iránti modositást megtette. Ekkor a császár elfogadta a feliratot, s arra egy leirattal felelt, melyben a magyar országgyülés az 1860. oct. 20-diki patens teljesitésére, az 1848-ki alkotmányróli lemondásra és a Reichsratba küldendő követek megválasztására utasittatik. Ha ez nem teljesittetnék, az országgyülés feloszlattatik, s a nép felhivatik közvetlen választás utján küldeni követeket a Reichsratba. Az országgyülés csendesen hallgatta végig a leirat felolvasását. Másfelől a magyarok megtagadták az adót, s az katonaerővel zsaroltatik fel. A követek kivánták, hogy ezen hallatlan erőszakoskodás megszüntessék, de hasztalan, s most nyugtalanul várják az országgyülés feleletét a leiratra. Ettől függ a béke vagy háboru. De Ausztria és Magyarország közt a béke csak a legborzasztóbb fegyveres elnyomás által eszközölhető, s a megyék közigazgatásával tábornokok bizatnának meg. Ausztria tudja, hogy az eszközök Magyarország irányában mit se érnek, tudja más felől, hogy magára hagyatva, el kell vesznie, s hogy szövetséges nélkül, Oroszország segélye nélkül Magyarországot elveszti. Magyarország megesküdött, hogy Ausztriába nem olvad, s ha Magyarország függetlensége létre jő, nem tudni mi lesz. Némelyek Würtemberg herczegre gondolnak, mások meg Napoleon herczegre, a ki jelenleg Amerika partjai körül hajóz. Mig Lichtenstein hg. élt, minden remény benne összpontosult: ő csaknem biztositotta az orosz szövetséget; de ő meghalt, s éppen most emlitém utódait. Ebben a magyar kérdésben sok függ Oroszország magatartásától. Ezen utóbbi hatalmasság szövetkezett-e Ausztriával, mint irták? Ez a főpont, a mire nézve semmi bizonyost se tudhatunk. Mit fog tenni Oroszország? Mit fog tenni a magyar országgyülés? ebben rejlik lényege e kérdésnek, melyet jónak láttam ujból tárgyalni az elkerülhetlen kitörés előtt!“ — Nem tudjuk Ch. H. ur kilégyen, még kevésbé, hogy értesüléseit honnan meriti, annyi bizonyos, hogy Deák F. nagy hazafi volt örökké, de kanczellár még tudtunkkal nem, s hogy Napoleon hg. vagy Würtemberg hg. magyar királylyá választatásáról mostanság semmit se hallottunk.

— Turin, jul. 25. A mai Opinione ily czim alatt, „Belállapotok,“ irja: „A pártszellem, meg nem emlékezvén a kamrák győzelmes politikájáról, mely a miniszterium legnagyobb támoszlopa, — makacs harczra készül, mitsem törődve nehány tartomány igen aggasztó állapotával, melyek az egyetértést oly szükségessé teszik. Nem tagadhatni, hogy a miniszterium nagy hibákat követett el, hogy Nápoly roszszul kormányoztatott; de be kellene bizonyitani, hogy más miniszterium e botlásokat kikerülte volna. Minedenekelőtt ar-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

ról van szó, hogy a rend, közbiztonság s a törvények iránti tisztelet helyreállittassék; mi mellett szemelött kell tartani a külkomplikációk esélyeit s a nemzeti programm keresztülvitelét. A nápolyi állapotok az összhazának ártalmasak, s a gyöngeség kutforrásává válhatnak, ha a rend gyorsan helyre nem állittatnék. Cialdini küldetésével minden olasznak egyet kellene értenie; holott egy párt a nápolyi állapotoknak örvendvén, azokból ellenzéki fegyvert gyárt, egy másik párt pedig időelötti szemrehányásokkal lép fel. A rend, szabadság és függetlenség nagy eszméi csak ürügyeül váltak a visszavonásnak, s kutfejeül a pártküzdelemnek. A szabadelvü pártok valamennyijének e meghasonlása mellett a népnek nem marak más reménye, mint a király, Victor Emanuel, ki mitsem fog eltürni, a mi a nemzet érdekébe ütközik.

— Poroszországból vett hirek szerint a poseni lengyelek Niegolewszkinek — a ki nemzetiségüket és ügyüket a berlini országgyülésen oly hévvel védé — diszajándékot küldöttek. Ez egy gyönyörü mestermü: gazdagon ékitett négyszögü érctalapzaton szüzet ábrázoló ezüst szobor áll a földgolyón, melynek fölszinére Lengyelország városainak nevei vannak vésve; a szüz Lengyelországot ábrázolja, jobb kezében babérkoszoruval, mely a fehér lengyel sassal van ékitve, s lábain bilincsecsel, melynek lánczai öt egy sziklához: a zsarnoksághoz kötik. Talapzatának egyik oldalán e felirat olvasható: „Niegolewski Vladimirnak, a nemzet ellen forralt gonoszság fölfedezésiért, honfitársai, 1860."

— A svéd király Párisba utazását bizonyosnak tartják.

— Cavour gyontatója megérkezett Rómába, s a pápa azonnal fogadta és pedig roszul, elannyira, hogy egy párisi telegramm szerint azzal fenyegették, miszerint az inquisitio elibe állitják.

— Torrearsa hg., ki a svéd királynál bejelenté az olasz királyságot, jul. 29-kén Koppenhágába érkezett, hol a dán királynál végzi hasonló küldetését. Ez utobbi városban épp oly nagy lelkesedéssel fogadta a nép, mint az elöbbiben.

— Turin, jul. 31. Ugy hiszik, hogy Lamoriciére visszalép a pápai szolgálatba. A pápa külföldre utazásáról beszélnek, ha Napoleon a piemontiaknak szabad tért engedne.

— Ismét fölelevenült az a hir, miszerint egy ausztriai ügynök járt Vichyben a franczia császárnál, hogy az el nem ismert nemzetiségekre nézve igéretet nyerjen; de Napoleon által elutasittatott. E hir már egykor megczáfoltatott.

— A Kaukazusban fölkelés tört ki; 29-dikén kelt hirek szerint az oroszok megverettek; veszteségök ezer halottnál többre megy.

— A „Vaterland"-nak irják Párisból, jul. 28-káról; „Ney tbk. Baden-Badenből, a hol császárának egy iratát nyujtotta át, egyenesen Vichybe ment. Itteni jólértesült körökben az a nézet áll, hogy a császár a Chalonsi táborban a porosz királytól semlegességi nyilatkozatot fog kivánni azon esetre, ha Ausztria és Franczia ország közt ujból kiütend a háboru. A kik ismerik a tuilleriák és Turin közti összeköttetéseket, azok előtt egy ily háboru jelenleg kevésbé kétséges, mint valaha.

— Berlinből irják a Kölni lapnak, hogy a porosz király aug. közepéig marad Badenben, s akkor megy Chalonsba, a hol két napot fog tölteni.

Ujabb. — Emlitettük volt mult számunkban, hogy az angol alsóház jul. 30-ki ülésében Griffith inditványozta, miszerint terjesztessenek elö azon iratok, melyeket Dunlop ur Pestről küldött, midön ö ott, mint Anglia diplomatiai ügynöke rövid ideig müködött. Palmerston nem pártolja, mivel amaz iratokban dolgok is személyek részletes ismertetése foglaltatik, s ezért nem hozhatók nyilvánosságra. A kormány nem tartá se helyesnek, se kötelességének részt venni az osztr. kormány és a magyarok közt fölmerült viszálkodásba. Óly dolog ez, melybe avatkozásunk semmi jóra se vezetne. Mi a szabadságnak és a hatalomnak engedjük át saját bajaik elintézését. White: Ha volt valaha eset, midön a beavatkozás helyén vala, a magyar ügy eseto az; mert Anglia szerzödési viszonyban áll amaz országgal s kezeskedett azon jogokról, melyekért most a vitéz magyar nemzet küzd. Fájdalommal látja, hogy a mái elkorcsosodott whigek a bécsi békekötésre hivatkoznak, mely inkább az uralkodók, mint a nemzetek érdekeinek kedvez.

— A „P. Lloyd" irja f. hó 3-ról, hogy Deák F. az nap végezte be a felirati javaslatot; a bizottmányi gyülések jövö hét közepén kezdödnek, s igy nyilvános ülés a jövö hét utolsó napjai előtt alig lesz.

— A félhivatalos „Pays" mint a „Patrie" irja, hogy Sz. Pétervár, Bécs és Berlin közt csakugyan tétetett közeledési kisérlet, de egyetlen pontra nézve se jött létre egyetértés.

— „Moniteur" jelenti aug. 1-én: A császár tegnap este Fontainebleauba érkezett. Egész utjában nagy lelkesedéssel fogadtatott.

— Fiume, aug. 1. A megyetörvényszék a városi képviselet tagjai közül kettőt a febr. 5-én az ideigl. kinevezett hatósági elnök ellen tett tüntetésbeni részvételért elfogatott.

Legujabb. — Bécs, aug. 1. A „Volkstimme" következö telegramot közöl: „Miniszterelnök Rainer fhg. küldetése sikerültnek tekinthetö. István föherczeg elfogadta a magyarországi palatinusi méltóságot, melyel császár ö felsége által megkinálltatott. — Aug. 2. A reichsrath alsó-háza 12-ig elnapolta üléseit.

— Belgrád, jul. 31. A máról kelt fejedelmi ukáz a nemzeti szkuptsinát aug. 6-ra (18) hivja össze Kragujeváczra.

T. és felelös szerkesztö DÓZSA DÁNIEL.

HIRDETESEK.

HIVATALOS.

(224) (1—3)

Sz. 149. 1861 Hirdetmény.

A fsgs kir. Fökormányszéknek idei 1394 szám alatti intézvénye folytán a feloszlott helybeli járás biroságnak f. é. 1206 sz alatti s hirlapok utján is közzétett hirdetvénye ezennel emlékezetbe hozatván, a helybéli répa-czukor-gyári társulat esmeretlen lakásu részvényesei, kik osztalékukat még eddig nem vették ki, felszólittatnak, hogy ehezi igényöket irásban magok vagy az érintett járásbiróságtól kinevezett cselekvényi gondnok ügyvéd Vajna Sándor ur által f. é. Augusztus 30-ig az alólirt városi tanácshoz bejelenteni ne késsenek, annyival inkább, mert mind azok, kik az irt határidöig igényöket bé nem jelentik, ugy tekintetinek mint önként lemondók a részvényök utáni osztalékból végképpen elzaratnak.

Sz. k. Kolozsvárváros Tanácsa f. é. julius 31-én tartott üléséből.

Kiadta **Ocsvai Ferencz**, föjegyző.

NEM HIVATALOS.

(222) (1—1)

Iskolákat illető!

Ámbár könyvkereskedésem iskolai könyvekkel böven el van látva, mégis megtörténik, hogy nagyobb megrendeléseknél egy vagy más könyvből a szükségelt mennyiségü példányokkal rögtön nem szolgálhatok; minélfogva hogy a beállandó iskolai évre megkivántató könyvek beszerzését a **kellő időre** késedelem nélkül eszközölhessem, bátor vagyok az erdélyi t. cz. tanár urakat és népiskolák tanitóit tisztelettel fölkérni, sziveskedjenek a szükségelt könyvek menynyiségéről engem minél előbb értesiteni.

Egyszersmind tudatom, hogy minden megrendelésnél némi **kedvezményt** nyujtandok, — **20—30 o. é. frtot meghaladó összegnél pedig illő ingyen példányokkal is szolgálok** a szegényebb sorsu tanulók részére s a szállitási bér fedezésére, mely által a tanulók — bármely távolságban — könyveiket a rendes **bolti áron** kaphatják.

Kolozsvártt, augusztus hó 3-án, 1861. **Stein János,** könyvárus és kiadó.

---

(225) (1—3)

Egy franczia születésü erdélyi fiatal ember ajánlkozik egy udvarhoz mint **számtartó**, vagy egy industriai vállalat mellé mint **számvivő**, vagy **irnok**. — Fő föltétel egy szolid bánásmód. — Leveleket **V. A.** czim alatt poste restante Nagy Szeben.

---

(226) (1—3)

Kiadó szállás.

Hidutcza 311. szám alatti ház emeletében, mely áll 5 szobából, konyhából, kamarából, külön hiu, pincze- és fás kamarából Értekezni lehet a tulajdonosnál ugyan annyi szám alatti lakásán, akár a **F. Nemesányi** czég alatti vegyes kereskedésében Fröhlich háznál.

---

(218) (2—4)

Ezen szabad királyi Kolozsvár városa területén a kétviz közti tizedben **363** és **362** szám alatt létező nagy kiterjedésü telkek, a rajtok találtató uj épületekkel — **igen kedvező feltételek mellett** — örök áron eladók Értekezhetni iránt uk **Medgyesi Ignácz urral.**

---

(61) $^6/_8$ 1861. (6—10)

☞ *Legujabb cs. k. szabad. készitményei a diszgyógyszerészetnek a pipereasztal számára.*

NÖVÉNYI

SZÁL-HAJKENŐCS.

Ezen, a vegyészet kir. tanárának Berlinben Dr. LINDES-nek felhatalmazása mellett a legczélszerübb mü-vegytani eljárás szerint nagy gonddal *tisztán növényi vegyrészekből* összeösszeállitott **szál-hajkenöcs** igen jótékonyan hat a haj növésére, miután azt hajlékonyságában fentartja s nem hagyja kiszáradni; e mellett a hajnak szép természetes fényt s nagyobb ruganyosságot kölcsönöz, mig másfelöl egyszersmind a hajválasztéknak a mega alakjábani fentartására is különösen alkalmas.

A cs. k. szabad. **növényi szál-hajkenöcs** csak eredeti darabokban árultatik melyeknek letett jegyei *zöld és arany bronzban* vannak elkészitve.

Ára egy eredeti darabnak 50 kr. o. é.

BALZSAMOS

OLAJ-SZAPPAN.

Ezen, a legujabb vegyészeti tapasztalatok szerint készitett **balzsamos olaj-szappan** nem csak tisztitó, hanem egyszersmind a puhaságot és frisseséget is elémozditó tulajdonságai által megfelel mindazon kellékeknek melyek egy *tökéletesen jó* toilette- és egészségi szap antól megkivántatnak, s ezért mint gyenge s egyuttal hathatós napi mozsdószer még a leggyengédebb és legérzékenyebb **nök** és **gyermekek** börére nézve is bizon ajánlható.

A cs. kir. szabad. **balzsamos olaj szappan** sak **fekete** betükkei nyomtatott **fehér** pakét cskában árultatik, melynek elöreszén e szavakat *„Gesetzlich deponirt"* tartalmazó vörös nyomásu bélyeg van.

Ára egy eredeti pakétácskának 35 kr. o. é.

A fentebbi szépészeti szerek **beltartalma** fölöslegessé tesz minden további magasztalást; — egy kis kisérlet elegendö arra nézve, hogy ezen közhasznu szereknek **czélszerüsége- és jelességéről** mindenki meggyözödhessék. — Valódi minöségben kaphatók **egyedül csak:**

Kolozsvártt: Wolff J. és **Khudy J.** gyógysz. *Abrudbányán:* Ferenczi Mihály; *Besztercén:* Kelp Ferencz és Dietrich & Fleischer; *Brassóban:* Stenner F.; *Déván:* Buchler A. *Enyeden:* Bisztritsányi A.; *Erzsébetvároson:* Schmidt A.; *Hátszegen:* Mátéfi Béla gyógysz.; *Károly-Fejérvártt:* Rusz János; *Köhalomban:* Melas Ed. F. gyógysz; *Maros-Vásárhelytt:* Fogarasi J. D.; *Medgyesen:* Vándory & Brandsch; *Segesvártt:* Misselbacher fia és Teutsch; *Sz.-Ujvártt:* Placsintár és fia gyógysz.; *Szász-Régenben:* Wachner Traugott; *Szászsebesben:* Weissörtel Ad. G.; *Szebenben:* Zöhrer J. F.; *Székely-Kereszturon:* Binder Márton; *Sepsi-Szentgyörgyön:* Vitályos Béla; *Sz.-Udvarhelytt:* Kauntz J. A. gyógysz.; *Szeredán:* Gozsy A.; *Sz.-Somlyón:* Ruszka Ignácz; *Tasnádon:* Szongott Jakab; *Tordán:* Velits G. és Wolff G.

---

(219) (2—3)

Haszonbérbérbe adó jószág.

Mező Nagy Csánban, Torda mellett, Káli Nagy Eleknek 849 holdat 882 □ ölet tevő egy tagban levő birtoka, benn a faluban levő mintegy 22 holdnyi belső telekkel s a körüli területtel együtt, jövő 1862 ik évi Szentgyörgy naptól kezdöleg, több évre haszonbérbe kiadó. Értekezni lehet iránta Kolozsvártt a tulajdonossal, vagy pedig a szegények fökormányszéki ügyvéde Kozma Lászlóval.

---

(208) (10—10)

Pályázat.

Erdélyben Gyergyó-Szentmiklóson a négy osztályu elemi fötanodában 4 tanitói állomás 420 frt., 420 frt., 472 frt. 50 kr., és 525 frt. o. é. évi fizetéssel betöltendö. A pályázók annak kijelölésével, hogy csak is egy bizonyos, vagy bár melyik osztályra kivánnak pályázni, Dr. Haynald Lajos püspök ur ö nméltóságához intézendö folyamodványaikat, a korukat, tanképességöket, erkölcsi és politikai jó viseletöket igazoló mellékletekkel együtt f. é. augustus ho 10-ik napjáig alólirthoz mulhatlanul beküldjék.

Gyergyó-Szentmiklóson, julius 15-én 1861.

Mészáros Antal, s. k.
elemi fötanoda igazgató.

AZ EV. REF. FŐTANODA KÖNYVNYOMDÁJA. (Belső farkasutcza 74. sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.